

L. Fuchs: New Kreuterbuch, 1543, Von Burretsch.

Von Burretsch. Cap. LI.

(A) Namen.

Das kraut so auf Teütsch würdt Burretsch genent, ist eben das so die Griechen Buglossum, unnd die Apotecker Botraginem nennen, wie wir das mit vilen Worten in unsern Paradoxis haben bewârt, hie on not zû erzelen.

Gestalt.

Burretsch hat einen rauhen feyßten stengel, seine bletter seind auch rauch, stechelecht, breyt, runtzelecht, schwartz wie des Wulkrauts, und neygen sich zû der erden. Der gestalt nach einer küezungen nit ungleich. Der stengel würt

Van **bernagie**. Kapittel 51. (**Borago officinalis**)

Namen.

Dat kruid zo op Duits wordt bernagie genoemd is even dat zo de Grieken Buglossum en de apothekers Borraginem noemen zoals we dat met vele woorden in onze Paradoxis hebben beweerd, hier onnodig te vertellen.

Gestalte.

Bernagie heeft een ruwe vette stengel, zijn bladeren zijn ook ruw, stekelachtig, breed,

oben auß in vil zweig oder âstlin zerteylt, die tragen liebliche gestirnte gantz himelblaw, ettliche auch schneeweisse blûmlin. So die auffallen, wachsen schwartze kôtnlin darnach, etwan zwey, drey, oder vier neben einander in hûlplin, die oben offen seind.

(B) Statt seiner wachsung.

Burrtsch wechst an ebenen und sandigen orten, würt aber yetzund allenthalb in gärten gefunden.

Zeit.

Blüet im Brachmonat, und weret den gantzen summer.

Die natur und complexion.

Burrtsch ist wermer unnd feüchter natur.

Die krafft und würckung.

Die blûmlin von der Burrtsch in wein gelegt und darvon getruncken, machen frôlich, unnd vertreiben die traurigkeyt, unnd allerley schwermûtigkeyt. So sie mit hönigwasser gesotten werden, seind sie seer bequemlich unnd nützlich (C) denen so im hals rauch seind, unnd derhalben hûsten. Der Burrtsch staud so drey stengel oder zweiglin bringt, sol gût sein zû dem drittâglichen feber, mit wurtzel unnd samen in wein gesotten und getruncken. Welcher stock aber vier zweiglin hat, sol zû dem viertâglichen feber dienen, in maþ unnd gestalt wie yetzunder angezeygt ist bereyt unnd genützt. Man mag aber auch zû gedachten febern den zucker vonn den blûmlin brauchen. Das Burrtsch kraut zû âschen gebrent, unnd mit hönigwasser vermengt, gibt ein heylsam mundwasser für allerley geschwâr unnd verserung des hals, der zungen und zanfleysch, stâts damit gewâschen. Burrtsch treibt auch den harn, und benimpt den durst. Das kraut darvon gekocht und gessen, ist gût zû den gebresten der leber. [161, 162, 163]

rondachtig en zwart zoals dat wolkruid en neigen zich tot de aarde. Naar de gestalte een koeientong niet ongelijk. De stengel wordt bovenuit in veel twijgen of takjes verdeeld, die dragen lieflijke gesterde gans hemelsblauwe, ettelijke ook sneeuw witte bloempjes. Zo die afvallen groeien zwarte korreltjes daarna ongeveer twee, drie of vier naast elkaar in hulsjes die boven open zijn.

Zijn groeiplaats.

Bernagie groeit aan vlakke en zanderige oorden, wordt echter nu overal in hof gevonden.

Tijd.

Bloeit in juni en duurt de ganse zomer.

De natuur en samengesteldheid.

Bernagie is warme en vochtige natuur.

De kracht en werking.

De bloempjes van bernagie in wijn gelegd en daarvan gedronken maken vrolijk en verdrijven de treurigheid en allerlei zwaarmoedigheid. Zo ze met honingwater gekookt worden zijn ze zeer bekwaam en nuttig diegene zo in hals ruw zijn en derhalve hoesten. De bernagie heester zo drie stengels of twijgjes brengt zal goed zijn tot de derdedaagse malariakoorts, met wortel en zaden in wijn gekookt en gedronken. Welke stek echter vier twijgjes heeft zal tot de vierdaagse malariakoorts dienen, in maat en gestalte zoals net aangetoond is bereidt en genuttigd. Men mag echter ook tot gedachten koortsen de suiker van de bloempjes gebruiken. Dat bernagie kruid tot as gebrand en met honingwater vermengt geeft een heilzaam mondwater voor allerlei zweren en bezing van de hals, de tong en tandvlees, steeds daarmee gewassen. Bernagie drijft ook de plas en beneemt de dorst. Dat kruid daarvan gekookt en gegeten is goed tot de gebreken der lever. [161, 162, 163]

Dodonaeus;

Van Bernagie kap. vi.

Vorm.

Buglosum verum of bernagie.

(Borago officinalis)

Bernagie heeft ruwe, stekende en brede, zwartgroene bladeren die zich naar de aarde toe buigen. Ze

zijn gevormd als een koetong. Hun stelen zijn ruw en worden vijf en veertig cm hoog en verdelen zich in de top in veel takjes. Die takjes dragen mooie, liefelijke en sterachtige bloemen die geheel hemelsblauw van kleur zijn, sommige zijn ook sneeuwwit. Als die afvallen dan groeien er zwarte korrels soms met twee of drie naast elkaar net als bij de buglosse, maar kleiner en zwarter.

Plaats.

Bernagie groeit overal in de hoven en wordt ook in zandachtige, vlakke velden gevonden.

Tijd.

Bernagie begint in juni te bloeien en bloeit de hele zomer door.

Naam.

Dit kruid wordt door de ouders in het Grieks Buglosson genoemd en in Latijn Lingua bubula, Libanium of Lingua bovis, dat is in onze taal ossentong of koetong. En door Plinius Euphrosynon omdat het vrolijk maakt. In de apotheken heet het Borago en daarnaar in onze taal bernagie of boragie, in Hoogduits Burzetsch en in Frans bourzouche of bourzache.

Natuur.

Bernagie is warm en vochtig van natuur.

Kracht en Werking.

Van dit kruid en van zijn bloemen schrijft men dat als je ze in wijn legt en daarvan drinkt dat het de mensen vrolijk en blij maakt en alle droefheid, zwaarmoedigheid en melancholie verdrijft. Bernagie die met honingwater gekookt is is zeer goed voor de ruwheid van de keel.

Van bernagie schrijft Dioscorides dat men zegt dat diegene die drie steeltjes of takjes draagt, de wortel en zaad in wijn kookt en drinkt dat dit goed is tegen de malaria en diegene die vier takjes heeft tegen de vierde daagse koorts als het op dezelfde manier gebruikt wordt.

Zie verder: <http://volkoomenoudeherbariaenmedisch.nl> en : <http://www.volkoomen.nl/>